

Najiýe hanym

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Sözler, Zenan şahsyýetler

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Najiýe hanym NAJIÝE HANYM

Professor **Wijaý Praşad**.

Hindistanly žurnalist, taryhçy, alym...

“Arap bahary”, “Liwiýa gysy”, “Goňras milletler” ýaly kitaplary türk diline geçirildi.

Bolşewik rewolýusiýasynyň döreden täsirini öwrenýän **«Üçünji dünýäniň depesindäki Gyzyň Ýyldyz»** kitabyny okanymda bir täsin täzeligiň üstünden bardym... Kitapda bir fotosurat bardy:

1920-nji ýyl. Sahnada döwrebap geýnen başy açyk ýaş gyz zalda aglaba köpçüligi erkek bolan märekäniň önünde çykyş edýärdi.

1-7-nji sentýabrda geçirilen Gündogar Zähmetkeşleriniň kongresinde çykyş eden bu ýaş zenan Stambuldан gelipdi. Ady Najiýedi. Mugallymdy...

Ol «Bütindünýä imperializmine garşy Gündogaryň gozgalaňçy halklarynyň arasyndaky göreşi diňe köp dogaýy salamly telegrammalary we minnetdarlyk hatlaryny ugradyp däl-de, real höweslendirmeleri döredip gazanyp bolar» sözünü çelgi edinip,

kongrese gelipdi...

Gurultaýa 234 sany türk delegat gatnaşýardy. Olaryň hemmesi Türkiýeden gelen delegatlar däldi: Sultangaliýew ýaly russiýaly musulmanlar bilen birlikde Enwer Paşadyr Mustapa Suphi ýaly Türkiýeden gaçyp gelenlerem bardy.

Özem: Kazym Karabekiriň rugsady bilen Anadoludan ellä golaý türk delegat kongrese gatnaşdy...

Kongresde 37 halkdan bolan 55-i aýal 1.900 delegat Mustapa Kemalyň liderligindäki anti imperialistik Milli Azat-edijilik göreşini goldamak barada biragyzdan karara geldi...

Stambuldan gelen kommunistka-mugallyma Najiýe hanym barada aýdar bolsak:

Wijaý Praşad

• **PÖWHE FEMINISTLER**

1919-njy ýyl. Uly urşuň soňky ýyly...

Imperializm dört tarapdan Anadoluny basyp alýardy...

«Soltanahmetdäki» miting münberine çykan zenanlaryň arasynda Najiýe hanymam bardy. Ol Izmir okkupasiýasyna we beýleki okkupasiýalara garşy aýal-gyzlary watan goragyna çagyrdy...

Şol sanda:

Gündogar halklary bilen ýaranlyk gurup, Anadolydaky imperializmden halas bolmagyň mümkindigine ynanyp, Bakudaky

Gündogar Zä Ahmetkeşleriniň kongresine gitdi.

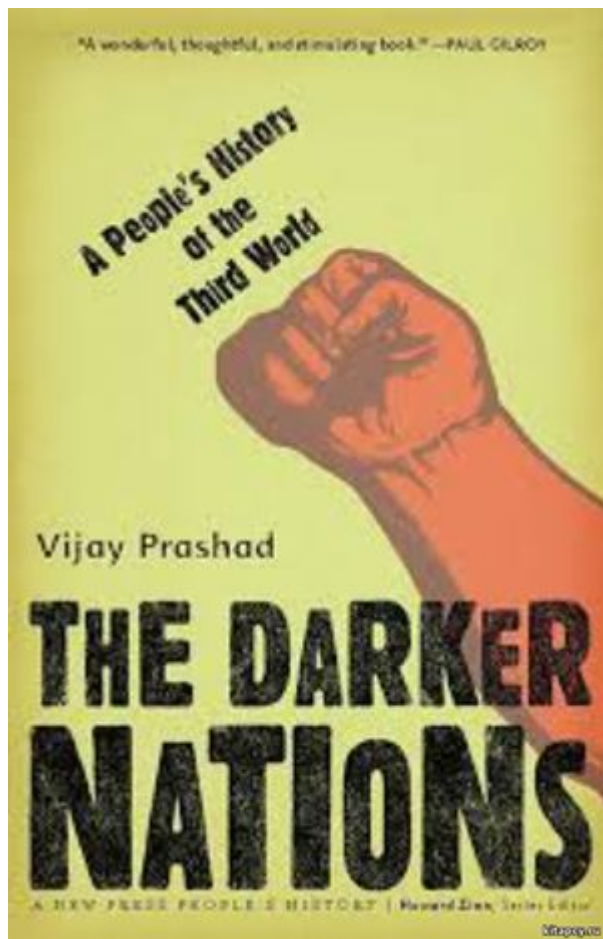
Najiýe hanym azerbaýjanly **Şabanowa** we dagystanly **Bulaç** bilen bile gurultaýyň diwanyna saýlanan üç zenanyň biri boldy...

Najiýe hanym diwana saýlanansoň, gysgajyk minnetdarlyk çykyşyny etdi. Onuň türkçe çykyşy Şabanowa tarapyndan rus diline terjime edildi:

«Gündogaryň aýal-gyzlarynyň häzirki başyny başlan hereketi jemgyýetçilik durmuşynda zenanyň ýerine ejizje ösümligiň ýa-da näzijek bir närsäniň ýeri ýaly garamakdan hoşal bolýan pöwhe feministleriň nukdaýnazaryndan seretmeli däldir. Bu herekete bütindünyä derejesinde häzirki esasy rewolýusion hereketiň çynlakaý we mejbury netijesi hökmünde garamalydyr...

Gündogaryň aýal-gyzlary diňe käbirleriniň pikir edişi ýaly bürenjege bürenmezden köçä çykma hukugyny gazanmak üçin göreşenok.

Ýokary ahlak prinsipleri bolan Gündogaryň aýal-gyzlary üçin bürenjek meselesi iň soňky çözmeli meseledir. Adamzadyň ýarsyny düzýän aýal-gyzlar, eger erkekler bilen deň hukuklara eýe bolmasa, onda adamzat jemgyýetiniň öňe gitmesi, elbetde, mümkin däl. Gündogar jemgyýetleriniň yzagalaklyk ýagdaýy munuň jedelsiz subutnamasy bolup durýar...»

- **EMMA GORKAMZOK**

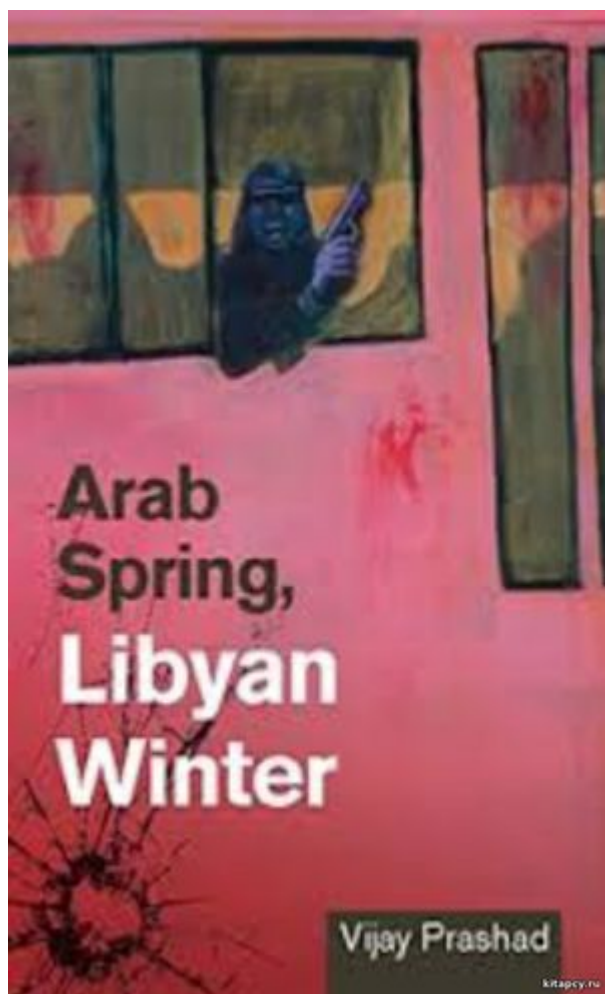
Najiýe hanym çykyşyny şeýle dowam etdirdi:

«Gündogar zenanlarynyň göreşi agyrdyr, çünki olar erkekleriň diýdimzorlugyna garşy hem söweşmeli bolýar. Siz, gündogarly erkekler, eger geçmişde bolşy ýaly, aýal-gyzlaryň ykbalyna biperwaý garasaňyz, ynanyň, ýurtlarymyz bilen birlikde özüňizi we bizi ýok edersiňiz. Munuň alternatiwasy bolsa, biziňem hak-hukuklarymyzy gazanmak üçin ezilenler bilen birlikde ölümi göze alyp göreşe girişmegimizdir. Aýal-gyzlaryň iň esasy talaplarynyň üstünde durup geçmek isleýärin.

Eger özüňizi erkinleşdirmek isleýän bolsaňyz, talaplarymyza gulak geriň we biziň bilen bile netijeli hyzmatdaşlyga giriň:

- Ähli hak-hukuklarda doly deňlik;
- Erkekler bilen deň derejede bilim alma mümkinçiligi;
- Köpaýallylygyň galdyrylmagy, maşgala gurmak babatda zenan bilen erkegiň arasyndaky hak-hukuklarda deňlik;
- Aýal-gyzlaryň ähli önümçilik işlerine çäklendirilmezden kabul edilmegi;

– Ähli obalarda, şäherlerde aýal-gyzlaryň hak-hukuklaryny goramak maksady bilen şuralaryň döredilmegi...”

Najiýe hanym sözlerini şeýle tamamlady:

«Häzirem barýan ugry näbelli garaňkylygyň içinde bolmagymyz ahmal. Edil häzirem bizi ýalmap-ýuwutjak girdaplaryň gyrasynda duran bolmagymyz ahmal. Emma gorkamzok. Çünki biz Günüň dogşuny görmek üçin tüm garaňky gijäniň içinden geçmelidigini gowy bilýäris...»

Najiýe hanymyň çykyşy joşgunly el çarpyşmalar bilen kesildi. Delegatlar ör turup biragyzdan «Ýaşasyn Gündogaryň aýal-gyzlarynyň azatlygy!» diýip, yzyndanam «Ýaşasyn Şarkyň azat aýal-gyzlary!» diýip seslendiler...

Najiýe hanym ýaly rewolýusioner zenanlaryň kynçylykly göreşi ýüz ýyl bäri arakesmesiz dowam edýär.

Kimdir birileri bolsa XXI asyrd aýal-gyzlara garşy eden-etdiligiň önüni almaga gönükdirilen «Stambul sözleşmesini»

başyndan aýlap urmaga çabalanýar....
Ahyrynda üstün çykjak Najiýe hanymlardyr...

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazetini, 09.03.2021 ý. Zenan şahsyýetler